SJÖBERGSKA HUSET I MALMÖ

SJÖBERGSKA HUSET I MALMÖ

Sjöbergska huset i Malmö
Hela ena sidan av kvarteret Humle vid Drottningtorgets sydvästra hörn, tas upp av fabrikör A P Sjöbergs praktfulla hus från 1894. Det är en del i ett stort, samlat gårdskomplex med såväl bostads- och kontorshus som fabriks- och magasinsbyggnader.
Sjöberg bedrev både verksamhet och bodde här. Gården är en av de sista i sitt slag i staden och minner om en tradition som kan följas tillbaka till medeltidens hantverksorganisation. Bostadshuset, som tar upp kvarterets norra del, ritades av arkitekt N A Arwidius, en av Malmös mest anlitade arkitekter decennierna kring 1900. Fasaden speglar en arkitekturstil, som kallas fransk nyrenässans. Den kom att bli ett signum för den nya bebyggelsen, som inspirerad av kontinentala förebilder, efterfrågades av Sveriges framgångsrika entreprenörer. Utsmyckning är praktfull och här finns många konstfullt utförda detaljer i kalksten och smide. Några detaljer knyter an till Sjöbergs firmamärke Pegasus, den bevingade hästen. Interiören med sina bevarade paradlägenheter motsvarar exteriörens exklusiva utförande.

FASADER MED SYNLIGT TEGEL OCH HUGGEN NATURSTEN

Det gula teglet i fasaden speglar de nya material som utvecklas under slutet av 1800-talet. Den här sortens hårdbrända tegel blev populärt och kom alltmer att ersätta puts som fasadmaterial. Tegelsorten kallas förbländertegel och tillverkades vid de större tegelbruken. Sjöbergska husets tegel är troligen producerat vid det skånska Skrombergaverket. Fasaden är rikt utsmyckad och tidstypiskt utformad med hörntorn, prydnadsgavlar, bottenvåning i natursten och smidesbalkonger. De omsorgsfullt huggna detaljerna är utförda i så kallad Yxhultskalksten. Mycket av originalsnickerier finns kvar i husets fönster och rikt skurna portar. Den dekormålade frisen som löper runt huset är en tolkning av den ursprungliga målningen och återskapad i en ny teknik, benämnd falsk sgraffito.

Ett praktfullt utförande in i minsta detalj

Paradlägenheternas representativa karaktär kommer bland annat till uttryck i trapphus med exklusiva gjutjärnstrappor, parkett- och klinkergolv, snickerier, målade innertak och stuckaturer och kakelugnar. Arkitekt Arwidius anlitade den tidens främsta hantverkare och sannolikt har Edward Notini, känd stuckatör i Malmö, svarat för stuckarbetena medan dekormålningen troligen är utförd av Svante Thulins målerifirma i Lund. Den är bland annat känd för att ha svarat för de avancerade målningarna i flera av arkitekt Helgo Zettervalls byggnader. Förutom en slösande prakt i interiörerna lät Arwidius också installera nymodigheter som kopplade fönster. Byggnadens höga standard bidrog till att många av den tidens etablerade malmöbor hyrde lägenhet här. Bland hyresgästernas titlar märktes grosshandlare och häradshövding.

Sjöbergska palatset är ett byggnadsminnesmärkt hus i hörnet av Drottningtorget i Malmö.
Palatset uppfördes mellan 1893 och 1894 av fabrikör Axel Paulus Sjöberg efter ritningar av arkitekten Alfred Arwidius. Byggnaden har fyra våningar och är byggd i gult tegel med huggstensdetaljer i kalksten. Den är ett välbevarat exempel på påkostad palatsarkitektur i nyrenässans från slutet av 1800-talet. Bland palatsets utsmyckningsdetaljer återfinns Sjöbergs firmamärke, den bevingade hästen. I palatset finns såväl affärer som kontorslokaler och eleganta lägenheter.
Sjöberg var en driftig man som tillverkade kritor, tvål och vagnssmörja. Palatset ligger i direkt anslutning till fabrikslokaler på innergården. Idag återstår två före detta fabriksbyggnader, däribland Sjöbergska magasinet, som en tid hyste Malmö rullgardinsfabrik. Fastigheterna byggnadsminnesförklarades 1987 och ägs sedan 1998 av MKB Fastighets AB.

Axel Paulus Sjöberg, A.P. Sjöberg, född 3 juni 1839 i Stora Uppåkra, Flackarps socken, död 1913, var en svensk fabriksidkare.

Sjöberg blev bokhållare hos Johan Henrik Dieden senior och drev under åren 1864–1874 tillsammans med lantbrukare Anders Svensson ett kritbruk i Södra Sallerup. År 1883 köpte Sjöberg Södra Sallerup nr. 5 och startade där Malmö Kritbruk, vilket 1893 ombildades till AB Kritbruksbolaget i Malmö.

Sjöberg grundade även Malmö Vagnssmörjefabrik (1866), Malmö Nya Tvålfabrik (1871), på Idaborg nära Värnhem, samt Kreosotfabriken vid Hermansgatan för produktion av bland annat fernissa och lack. Dessa industrier flyttades 1873 till kvarteret Humle vid Östergatan, där han även uppförde Sjöbergska palatset.

Sjöberg var 1898–1901 ledamot i styrelsen för Christianstads Enskilda Banks avdelningskontor i Malmö och från 1902 i styrelsen för Bankaktiebolaget Södra Sveriges avdelningskontor där. Han var 1875–1886 och 1893–1908 ledamot av Malmö stadsfullmäktige.

År 1991 uppkallades A.P. Sjöbergs väg i Malmö efter honom.

Företagets firmamärke, en bevingad häst, finns bevarat i trottoaren utanför "Sjöbergska Palatset" på Östergatan.

Malmökrita

Det framgångsrika kritbruket i Södra Sallerup slogs med tiden ihop med flera andra kritbruk, först i ett försäljningsbolag och därefter i ett gemensamt aktiebolag. Man ägde också stora jordegendomar som brukades under namnet Kvarnby Jordbruks AB, marken såldes 1965 till Malmö kommun.

Familjen Sjöberg

Ida Sjöberg, f. Dahlberg (1857-1941) fick ge namn åt gården ”Idaborg” på Sallerupsvägen och har därmed gett namn åt Idaborgsgatan. Dottern Sigrid gifte sig med kritbolagets VD Einar Hörstedt. Sonen Arvid blev VD i företagen efter fadern och sonen Hugo styrelseledamot. Arvid satt i kritbolagets styrelse i 49 år och Hugo i 44 år. Sonsonen Hugo Sjöberg J:r var VD och ägare till AB Malmökrita långt in på 1980-talet.